

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง ฉะนั้นจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง
2. นโยบายการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา
3. มาตรฐานคุณภาพการศึกษา
 - 3.1 ความหมายมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
 - 3.2 มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
4. ประสิทธิภาพของโรงเรียน
 - 4.1 ความหมายและขอบข่ายของประสิทธิภาพ
 - 4.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
 - 4.3 การประเมินประสิทธิภาพ
 - 4.4 ประสิทธิภาพขององค์กร
 - 4.5 ประสิทธิภาพของโรงเรียน
 - 4.6 สรุปแนวคิดในการประเมินประสิทธิภาพของโรงเรียน
5. ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร
 - 6.1 สถานภาพของบุคลากร
 - 6.2 บุคลิกภาพของบุคลากร
 - 6.3 ขนาดของโรงเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง มีโรงเรียนในสังกัดกระจายอยู่ตามพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง และ สระแก้ว รวมจำนวน 184 โรงเรียน

จังหวัดจันทบุรี มีโรงเรียนจำนวน 24 โรงเรียน

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีโรงเรียนจำนวน 32 โรงเรียน

จังหวัดชลบุรี มีโรงเรียนจำนวน 34 โรงเรียน

จังหวัดตราด มีโรงเรียนจำนวน 16 โรงเรียน

จังหวัดนครนายก มีโรงเรียนจำนวน 11 โรงเรียน

จังหวัดปราจีนบุรี มีโรงเรียนจำนวน 26 โรงเรียน

จังหวัดระยอง มีโรงเรียนจำนวน 20 โรงเรียน

จังหวัดสระแก้ว มีโรงเรียนจำนวน 21 โรงเรียน

2. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดให้ผู้เรียนได้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรมความรู้ ความสามารถ และมุ่งให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง รวมถึงมีความสามารถในการเลือกประกอบอาชีพได้ตามวัยอันสมควร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดให้ผู้เรียนได้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้เวลาเรียนระดับละ 3 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

นโยบายการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา มุ่งเน้นการวางแผนการจัดการศึกษา เพื่อสนองแนวทางการพัฒนาประเทศ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐบาลและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายว่า ในปี พ.ศ. 2550

ประเทศไทยต้องก้าวสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ให้การศึกษาไทยมีมาตรฐานเทียบเท่ากับนานาชาติ กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดนโยบายเป็นกรอบดำเนินการไว้ 10 ประการคือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเร่งขยายโอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ ให้ครอบคลุมทั้งเยาวชนทั่วไป เยาวชนที่ด้อยโอกาสและเยาวชนพิการ ทั้งในเขตเมืองและชนบท รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้ใกล้เคียงกัน และให้ชุมชน เอกชน มูลนิธิ หน่วยงาน ฯลฯ มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา
2. การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จะสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการใช้ปฏิบัติ ประดิษฐ์คิดค้น ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ชีวิตประจำวัน ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีท้องถิ่นและแนวทางการพัฒนากำลังคนของประเทศควบคู่ไปกับการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน จะเร่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบ วิธีการ เนื้อหา และเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ
4. การศึกษาเพื่ออาชีพ จะเร่งพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ เจตคติ วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนท้องถิ่น และของประเทศอย่างจริงจัง
5. การพัฒนาสุขภาพและพลานามัย จะเสริมสร้างและพัฒนาการกีฬาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น โดยการจัดบรรยากาศและกิจกรรมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมพลานามัย กิจกรรมด้านศาสนา และบรรยากาศการเรียนรู้ด้านสุขภาพพลานามัย การพัฒนาสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต บุคลิกภาพ พัฒนาลักษณะนิสัย ให้กับนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น
6. การพัฒนาศิลปวัฒนธรรม จะส่งเสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและรวมทั้งเอกลักษณ์ไทย ทั้งในด้านการใช้ภาษา การแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทย การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ และการเสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ตลอดไป
7. การศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย จะเร่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบรรยากาศในโรงเรียนที่จะเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน
8. เครือข่ายการเรียนรู้ จะส่งเสริมให้โรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชน ท้องถิ่น

เอกชน หน่วยงาน ฯลฯ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น

9. การพัฒนาครูมืออาชีพและบุคลากรทางการศึกษา จะเร่งพัฒนาความรู้ความสามารถ เจตคติ และบทบาทของครู ผู้บริหาร คีษานิตศกัและบุคลากรอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยรูปแบบ เนื้อหา วิธีการ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและจูงใจให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่งเสริมให้ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งพัฒนาวิธีการสรรหาครู ผู้บริหาร และคีษานิตศกัให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

10. การพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา จะปรับปรุงและพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการ โดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้พร้อมทั้งพัฒนาระบบสารสนเทศ รวมทั้งการส่งเสริมการกระจายความรับผิดชอบในการจัดการการบริหารการศึกษาไปสู่หน่วยงานระดับจังหวัดและโรงเรียนให้มากขึ้น

มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

ความหมายของมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานในบริบทของคุณภาพการศึกษา (standard – based education) มีความหมายหลายอย่าง แม้แต่ในหมู่นักกึกา จำเป็นต้องทำความเข้าใจในความหมายในความหมายที่ต่าง ๆ กันนี้โดยทั่วไป มาตรฐานในทางวิชาการ (Academic Standard) เป็นสิ่งที่อธิบายว่าอะไรที่ผู้เรียนทุกคนควรรู้และสามารถทำได้ เมื่อถึงช่วงเวลาที่กำหนดไว้ (นาคยา ปิตันธนานนท์, 2543, หน้า 21)

มาตรฐานคุณภาพการศึกษามีความหมายใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 4 วรรค 6 จะหมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, หน้า 164-165) ได้กล่าวถึงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน (1) มาตรฐานด้านคุณภาพการศึกษาด้านการผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (2) มาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คุณภาพของคน อุปกรณ์งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยี จำเป็นต้องมีต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ (3) มาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึงคุณภาพของระบบวิธีการเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้ (สมศักดิ์ สันธุระเวช, 2542, หน้า 165)

1. ทำให้สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนด กระบวนการบริหารและกระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องจัดอย่างไร สถานศึกษาจะต้องมีการควบคุมคุณภาพอย่างไร การทำงานให้เป็นมาตรฐาน จะต้องดำเนินการอย่างไร
2. ทำให้กรมเจ้าสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา พึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรทำได้
4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลเกินไปยังมาตรฐานเก่าที่ต่ำกว่า
5. ทำให้สะดวกในการที่จะกำกับ ตรวจสอบ ประเมิน และรายงาน

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของคน ให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมในปัจจุบันและอนาคตที่เชื่อถือได้ กรมสามัญศึกษาจึงได้จัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดขึ้น โดยในองค์ประกอบหลักของประกันคุณภาพการศึกษามีสาระในส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) ในขั้นตอนแรกให้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลผลิต (output) ด้านกระบวนการ (process) และ ด้านปัจจัย (input) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กรมสามัญศึกษา เล่ม 1, 2542, หน้า 2-3,8)

1. ด้านผลผลิต กรมสามัญศึกษาได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพและตัวชี้วัด ไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้มาตรฐานตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 มาตรฐาน 50 ตัวชี้วัด ได้แก่ (กรมสามัญศึกษา เล่ม 1, 2542, หน้า 21-24)

มาตรฐานที่ 1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน กำหนดตัวชี้วัดไว้ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1.1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตร
- 1.2 ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้อย่างน้อย 1 ภาษา

มาตรฐานที่ 2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 2.1 สามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการได้อย่างเหมาะสม
- 2.2 สามารถจำแนก และเปรียบเทียบข้อมูลแล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด
- 2.3 สามารถประเมินความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลได้อย่าง

เหมาะสม

- 2.4 สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 2.5 สามารถใช้แนวคิด วิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน
- 2.6 สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมาย วางแผนและปฏิบัติงานได้อย่างมี

ระบบ

มาตรฐานที่ 3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 3.1 มีความกระตือรือร้น และมีความสนใจที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
- 3.2 มีนิสัยรักการอ่านและค้นคว้าหาความรู้ สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ หรือสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน
- 3.3 สามารถเลือกใช้วิธีแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3.4 สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 4.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
- 4.2 มีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์สุจริต
- 4.3 ใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัด และคุ้มค่าทั้งของตนเองและส่วนรวม
- 4.4 ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทยและค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 5 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา กำหนดตัวชี้วัดไว้ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 5.1 ชื่นชมและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาด้วยความเต็มใจ
- 5.2 มีความสามารถพื้นฐานและปฏิบัติกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานที่ 6 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้และมีบุคลิกภาพที่ดี กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัว

ชีวิตไว้ 4 ตัวชีวิต ได้แก่

6.1 รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี – ข้อด้อยของตนเอง ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

6.2 มีความภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

6.3 สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้

6.4 ใช้คำพูด กิริยามารยาท และแต่งกายได้ตามกาลเทศะ

มาตรฐานที่ 7 มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ กำหนดตัวชีวิตไว้ 10 ตัวชีวิต ได้แก่

7.1 รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ

7.2 ออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างเป็นปกติวิสัย

7.3 ดูแลรักษาสุขภาพและป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

7.4 ไม่เสพยาเสพติดและปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา รวมทั้งไม่แสวงหาผลประโยชน์

7.5 สามารถปฐมพยาบาลและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉิน

7.6 มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐานเด็กไทย

7.7 มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

7.8 มีความร่าเริงแจ่มใส มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป

7.9 มีความมั่นคงทางอารมณ์

7.10 รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 8 มีทักษะในการจัดการและการทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ กำหนดตัวชีวิตไว้ 8 ตัวชีวิต ได้แก่

8.1 เห็นภาพของงานตลอดแนว และสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2 สามารถทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้องและได้ผลงานที่มีคุณภาพ

8.3 สามารถใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ

8.4 สามารถประเมินเพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ

8.5 มีความขยัน อดทน ละเอียดยรอบคอบในการทำงาน

8.6 ทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง

8.7 เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าในอาชีพสุจริตและสามารถทำงานเพื่อหารายได้

ระหว่างเรียน

8.8 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานที่ 9 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กำหนดตัวชี้วัด ไว้ 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 9.1 ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง
- 9.2 รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
- 9.3 ปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบ ประเพณีของสังคม
- 9.4 ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม
- 9.5 ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองตามระบบประชาธิปไตย อันมี

พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มาตรฐานที่ 10 มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 10.1 ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม
- 10.2 มีความรู้ เห็นคุณค่าและนำภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทยมาประยุกต์ใช้
- 10.3 มีความรู้ เห็นคุณค่า และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง

ประหยัดและคุ้มค่า

10.4 มีส่วนร่วมในการปกป้อง ฟื้นฟู บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ด้านกระบวนการ กรมสามัญศึกษาได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพและตัวชี้วัด ไว้ในส่วนที่เป็นวิธีการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารจัดการงาน โรงเรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้มาตรฐานตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7 มาตรฐาน 39 ตัวชี้วัด ได้แก่ (กรมสามัญศึกษา เล่ม 1, 2542, หน้า 25-27)

มาตรฐานที่ 1 มีการบริหารและการจัดการอย่างมีระบบ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1.1 จัดองค์กร โครงสร้างการบริหารและกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรอื่นอย่างชัดเจนเหมาะสม
- 1.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน
- 1.3 จัดทำแผนการดำเนินงานของโรงเรียนและกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน
- 1.4 ปฏิบัติตามแบบที่กำหนด

1.5 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.6 จัดทำรายงานประเมินผลและประชาสัมพันธ์เผยแพร่

1.7 นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารและการจัดการ

1.8 ใช้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันในการบริหารและการจัดการ

1.9 การบริหารมีความสะดวกรวดเร็วและตรวจสอบได้

มาตรฐานที่ 2 มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น กำหนดตัวชี้วัดไว้ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.1 ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

2.2 จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 3 มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

3.1 ตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนและจัดกิจกรรมปรับความพร้อมของผู้เรียน

3.2 เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐาน และจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.3 จัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน

3.4 ประเมินผลการเรียนการสอนตามแผนการสอนและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนและการสอนของครู

3.5 รายงานความก้าวหน้าของการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.6 ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กำหนดตัวชี้วัดไว้ 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

4.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

4.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง

4.4 นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.5 จัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน

4.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลป และกีฬา

4.7 จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และป้องกันสารเสพติดและโรคเอดส์

4.8 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน

4.9 ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง

มาตรฐานที่ 5 มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

5.1 จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาดร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอบอุ่นปลอดภัย

5.2 จัดสถานที่เรียน สถานที่จัดกิจกรรมเพียงพอ สะอาดร่มรื่นสวยงาม เป็นระเบียบปลอดภัย อยู่ในสภาพที่ใช้การได้และเอื้อต่อการเรียนรู้

5.3 จัดให้มาตรฐานรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อให้ออกห่างจากสารพิษ สิ่งเสพติด โรคเอดส์ อบายมุข และอาชญากรรม

5.4 จัดสาธารณูปโภคเพียงพอตามความจำเป็น มีระบบสุขภาพ และการรักษา สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ

มาตรฐานที่ 6 มีการพัฒนาครูและบุคลากรอื่นให้มีความรู้ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึงประสงค์ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

6.1 พัฒนาครูและบุคลากรอื่นตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

6.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรอื่นได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.3 สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ครูและบุคลากรอื่น

6.4 นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรอื่น อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6.5 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาการศึกษา กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

7.1 ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดและพัฒนาการศึกษา

7.2 กำหนดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาการศึกษา

7.3 ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย วางแผนดำเนินงานและประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

7.4 ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ด้านปัจจัย กรมสามัญศึกษาได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพและตัวชี้วัด ในส่วนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนด้านกระบวนการ ส่งผลถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนได้มาตรฐานตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มี 9 มาตรฐาน 41 ตัวชี้วัด ได้แก่ (กรมสามัญศึกษา เล่ม 1, 2542, หน้า 28-30)

มาตรฐานที่ 1 ครูมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน และปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.1 มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น

1.3 สามารถทำแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

1.4 สามารถผลิต เลือกใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้

1.5 สามารถวัดและประเมินผลได้ตามหลักการประเมินผลของหลักสูตร และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

1.6 มีความรู้และประสบการณ์ตรงตามงานที่กำหนดและตามบทบาทหน้าที่

1.7 มีครูและบุคลากรอื่นจำนวนเพียงพอตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด

มาตรฐานที่ 2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 2.1 มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
- 2.2 มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา อุทิศตนและเวลาในการพัฒนาผู้เรียน
- 2.3 มีการปฏิบัติตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี
- 2.4 มีความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม และมีความเป็นประชาธิปไตย
- 2.5 มีความรัก เอื้ออาทร เอาใจใส่ ดูแลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 2.6 มีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งจะแนะนำและร่วมแก้ปัญหาของผู้เรียน
- 2.7 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ และวิสัยทัศน์กำหนดตัวชี้วัดไว้ 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 3.1 มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ
- 3.2 มีความรู้เรื่องหลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และสามารถให้การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.3 มีความสามารถในการสร้างทีมงานโดยการนำครู ผู้ปกครอง และชุมชน มามีส่วนร่วมในการบริหาร
- 3.4 มีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำในการพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก
- 3.5 มีความรู้หรือประสบการณ์ตรงตามบทบาทหน้าที่

มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 4.1 มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
- 4.2 มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา อุทิศตนและเวลาให้กับการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
- 4.3 มีการปฏิบัติตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี
- 4.4 มีความเมตตา กรุณา ซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม
- 4.5 มีความเป็นประชาธิปไตย
- 4.6 มีสุขภาพจิตที่ดี
- 4.7 แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 4.8 ใช้หลักธรรมในการบริหารงาน

๑
373.12
๑ 18 40
๓๐

161607

4.9 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กร

มาตรฐานที่ 5 มีหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น กำหนดตัวชี้วัดไว้ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

5.1 มีหลักสูตรและสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

5.2 มีเอกสารประกอบหลักสูตรครบถ้วน ทันสมัยและเพียงพอ

มาตรฐานที่ 6 มีเอกสารสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

6.1 มีเอกสารสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและเพียงพอ

6.2 มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย เหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอ

6.3 มีแหล่งบริการด้านการเรียนการสอนตามความจำเป็น เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ฯลฯ

6.4 มีข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 7 มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

7.1 มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความต้องการจำเป็น

7.2 มีระบบการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 8 มีอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ กำหนดตัวชี้วัดไว้ 1 ตัวชี้วัด ได้แก่

8.1 มีอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 9 ผู้ปกครอง ชุมชนมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและพัฒนาศึกษาของโรงเรียน กำหนดตัวชี้วัดไว้ 4 ตัวชี้วัด ได้แก่

9.1 มีองค์กรเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

9.2 ผู้ปกครองและชุมชน ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรเพื่อการศึกษา

9.3 ผู้ปกครองและชุมชนมีเจตคติที่ดีในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียน

9.4 ผู้ปกครองและชุมชนมีการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของโรงเรียน

ประสิทธิผลของโรงเรียน

ความหมายและขอบข่ายของประสิทธิผล

ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจว่าการบริหารขององค์การหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งสามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด ประสิทธิผลมีความหมายแตกต่างกัน ตามความเข้าใจของนักวิชาการต่างสาขากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์การและความสำเร็จของงาน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของประสิทธิผลแตกต่างกันดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2536, หน้า97) กล่าวว่า ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง การที่องค์การสามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมาย หรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (2535, หน้า1) หมายถึง ความมีประสิทธิภาพหรือการทำงานที่ได้ผล โดยสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

ชร สุนทรทราวุธ (ม.ป.ป. หน้า34) หมายถึง การทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด

รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2536, หน้า 169) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลว่า ประสิทธิผลมีความสัมพันธ์กับผลงานที่องค์การพึงประสงค์ หรือหมายถึงความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานที่เป็นไปหรือบรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ

กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 32-33) ได้ให้แนวคิดและความหมายของประสิทธิผลว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนไม่น่าจะหมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หรือความพึงพอใจในการทำงานเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง แต่ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

เชน (Schein, 1973, p. 118) กล่าวว่า ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึงสมรรถนะขององค์การในการที่จะอยู่รอด ปรับตัว รักษาสภาพ และเติบโต

มอทท์ (Mott.1972, p. 380) ให้ความหมายประสิทธิผลขององค์การว่า เป็นความสามารถในการผลิต ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการยืดหยุ่น

เดสส์เลอร์ (Dessler, 1986, pp. 68-69; citing Bennis, 1985) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการปรับตัว เปลี่ยนแปลง พัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความสามารถในการประสานสัมพันธ์ของสมาชิก

ในโรงเรียน เพื่อรวมพลังให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติการกิจของโรงเรียน

ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 398 citing Mott, 1972) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึงการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีประสิทธิผลทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมที่ถูกบีบบังคับได้และรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

จากความหมายของประสิทธิผลที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน นอกจากโรงเรียนจะสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแล้ว โรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งมีความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนจนบรรลุเป้าหมายเป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

จากความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลที่ นักวิชาการสาขาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายทั่วไป ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน เช่น นักวิชาการสาขาเศรษฐศาสตร์ ให้ความหมายประสิทธิผลในทำนองเกี่ยวกับผลกำไร นักวิทยาศาสตร์ ให้ความหมายของประสิทธิผลในแง่ของผลผลิตใหม่ ผู้จัดการฝ่ายผลิตประสิทธิผลมักจะหมายถึง ประสิทธิภาพหรือปริมาณของผลผลิตสำหรับนักศึกษา ก็จะมุ่งประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้น จากความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลจึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะองค์กรและหน่วยงาน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการเน้นที่การบรรลุเป้าหมาย จากความหมายและแนวคิดดังกล่าวจึงมีทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลดังนี้

1. แนวความคิดของแคพลอ (ภรณ์ กิริ์ดิบุตร มหามานนท์, 2529, หน้า 59 อ้างอิงจาก Caplow, 1964) โดยแคพลอ เสนอว่า ประสิทธิผลขององค์กรควรวัดจากตัวแปร 4 ตัวด้วยกัน คือ

- 1.1 ความมั่นคง หมายถึง ความสามารถในการรักษาโครงสร้างขององค์กรไว้
- 1.2 ความผสมผสาน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- 1.3 ความสมัครใจ หมายถึง ความสามารถในการจัดให้มีการพึงพอใจสำหรับสมาชิก
- 1.4 ความสำเร็จ

2. แนวความคิดของ มอท์ (Mott, 1972) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจาก

- 2.1 ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

2.2 ประสิทธิภาพ

2.3 ความสามารถในการปรับตัว

2.4 ความสามารถในการยืดหยุ่น

3. แนวความคิดของกิบสัน และคนอื่น ๆ (Gibson & others, 1979, p. 27) กิบสัน และคณะ ได้ทำการศึกษาและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กร โดยใช้หลายเกณฑ์ ดังนี้

3.1 ความสามารถในการผลิต

3.2 ประสิทธิภาพ

3.3 ความพึงพอใจ

3.4 ความสามารถในการปรับตัว

3.5 การพัฒนาและการอยู่รอด

4. แนวความคิดของพาร์สัน (Talcott Parsons) ซึ่งพาร์สัน เสนอความคิดในการวัดประสิทธิผลขององค์กร โดยพิจารณาจาก

4.1 การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (adaptation)

4.2 การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment)

4.3 การประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (integration)

4.4 การสร้างไว้ซึ่งวัฒนธรรมและการกระตุ้นใจ

5. แนวความคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, pp. 384-397) ฮอย และ มิสเกล ได้เสนอแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลองค์กร โดยพิจารณาจาก

5.1 ความสามารถในการปรับเปลี่ยน

5.2 การบรรลุเป้าหมาย

5.3 ความพึงพอใจในการทำงาน

5.4 ความสนใจในชีวิต

การประเมินประสิทธิผล

การประเมินประสิทธิผลขององค์กรและของโรงเรียน แยกแนวทางในการประเมินไว้ดังนี้ (ภรณ์ กิริติบุตร มหามนต์, 2529, หน้า 185 -187)

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย (goal model organization effectiveness) เป็นการพิจารณาว่า องค์กรจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้นขึ้นกับผลที่ได้รับว่าบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การใช้เป้าหมายขององค์กรเป็นเกณฑ์ซึ่งเป็นการใช้เกณฑ์

อันใดอันหนึ่งในการประเมินผลทางองค์กร เช่น การวัดความสามารถในการผลิต วัดจากกำไร ความยืดหยุ่น เป็นต้น

2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบ - ทรัพยากร (the system resource model of organization effectiveness) เป็นการประเมินโดยพิจารณาความสามารถในองค์กรในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งเป็นการเน้นที่ปัจจัยป้อนเข้า (input) มากกว่าผลผลิต (output) ผู้ที่ใช้แนวความคิดในการประเมิน เช่น ซีซอร์ และยัคแมน (Seashore & Yuctman, 1985) ซึ่งวัดประสิทธิผลขององค์กรโดยการเปรียบเทียบระหว่างองค์กรในรูปแบบการแข่งขันว่าองค์กรใดได้รับทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมมากกว่า องค์กรนั้นย่อมมีประสิทธิผลมากกว่า

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (the multiple criteria of effectiveness) เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ในการวัดประเมินผล ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรหลักที่มีผลสำเร็จต่อองค์กร และพยายามให้เห็นว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน ผู้ที่ให้แนวคิดในการประเมินองค์กรโดยวิธีนี้ เช่น

3.1 ความมั่นคง หมายถึง ความสามารถในการรักษาโครงสร้างขององค์กรไว้

3.2 ความผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.3 ความสมัครใจ หมายถึง ความสามารถในการจัดให้มีการพึงพอใจสำหรับสมาชิก

3.4 ความสำเร็จ

แนวความคิดของ พาร์สัน (Parsons, 1987) ซึ่งพาร์สันได้เสนอความคิดในการวัดประสิทธิ-ผลขององค์กร โดยพิจารณาจาก

1. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (adaptation)

2. การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment)

3. การประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (integration)

4. การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและการกระตุ้นจิตใจ

สำหรับ เดสส์เลอร์ (Dessler, 1986, pp. 68-69 citing Bennis, 1971) ได้เสนอการวิจัยไว้ว่า ประสิทธิภาพขององค์กร เป็นความสามารถในการปรับตัวเปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ และความสามารถในการบูรณาการขององค์กร

จากแนวความคิดของ กิบสัน และพาร์สัน (Gibson & Parson, 1978) เป็นแนวความคิดที่สอดคล้องกับแนวความคิดของ มอท์ (Mott, 1972) ซึ่งได้เสนอความคิดสำหรับการวิจัย

ประสิทธิผลขององค์กร โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ความสามารถในการปรับตัวและความสามารถในการยืดหยุ่น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ซึ่งมีความเหมาะสม โดยเฉพาะในสมัยปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรมองค์กรและหน่วยงานหรือโรงเรียน จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้จะต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคลากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อรักษาผลผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพให้มีประสิทธิผลต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ยึดเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลขององค์กรของ มอทท์ (Hoy & Miskel, 1991, pp. 373 citing Mott, 1972) ซึ่งได้กล่าวถึงประสิทธิผลของโรงเรียนในแง่ของความสามารถ 4 ประการดังนี้

ความสามารถในการผลิต (Productivity) ซึ่งหมายถึง ปริมาณและคุณภาพของนักเรียน ประสิทธิภาพของโรงเรียนที่สร้างความเชื่อมั่นได้สูง โดยวัดความนิยมมากชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ประการหนึ่ง ได้แก่ โรงเรียนนั้นได้มีนักเรียนเข้าเรียนมีปริมาณมากและคุณภาพการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์สูง โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสามารถในการศึกษาต่อในสถาบันชั้นสูงได้จำนวนมาก โรงเรียนที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพสูงดังกล่าวนี้จะ ได้แก่ โรงเรียนในเมือง โรงเรียนในระดับจังหวัดที่มีชื่อเสียง โรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ อาคารสถานที่ บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ปัจจัยด้านการเงินคล่องตัวสามารถในการจัดซื้อจัดจ้าง และการเบิกจ่ายได้อย่างสะดวก มีบุคลากรคือ ครูผู้สอนที่มีคุณภาพ ตลอดจนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเรื่องคุณภาพของนักเรียนนั้นส่วนใหญ่จะดูที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ชี้วัดเพียงประการเดียว ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด ควรจะพิจารณาถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาทัศนคติแรงจูงใจของนักเรียน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความปรารถนาและความคาดหวังต่าง ๆ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว นับเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมมีความคาดหวัง และมีความต้องการอย่างมาก (Hoy & Miskel, 1991, p. 373 citing Mott, 1972) จึงอาจกล่าวได้ว่า คุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการยอดเยี่ยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ สูงเป็นที่น่าพอใจแล้ว ยังมีการพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ

ที่พึงปรารถนาให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

องค์ประกอบต่างๆ ในการสร้างเสริมประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของนักเรียนนั้น นอกจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริหาร บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและทันสมัยต่อการเรียนการสอนแล้ว บุคลากรที่สำคัญได้แก่ ผู้บริหารและครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อประสิทธิผลของโรงเรียน หากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมองเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการในโรงเรียนอย่างแท้จริง หาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนางานทางวิชาการให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นไปตามความคาดหวังของรัฐบาล ผู้ปกครอง และ ชุมชน สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล ครูอาจารย์รับบทบาทหน้าที่ของตนเอง พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอยู่เสมอ วางแผนพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยยึดกระบวนการและผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ตลอดจนปรับปรุงพฤติกรรมการสอนให้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้ว เป็นที่เชื่อว่าโรงเรียนนั้นจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์เกิดประสิทธิผลในด้านปริมาณและคุณภาพของผู้เรียน

2. ความสามารถพัฒนาทัศนคติในทางบวก (positive attitude) หมายถึง มีความคิดเห็น ทำที่ ความรู้สึกหรือพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับการศึกษาแสดงออกในทางที่ดีงาม สมเหตุสมผล และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม การศึกษานอกจากจะสร้างเสริมความเจริญให้บุคคลทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านร่างกาย ให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง พัฒนาการส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับวัย ด้านสติปัญญา มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และมีความคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านสังคม สามารถนำความรู้ความสามารถและทักษะอันจำเป็นเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกการภิวัตน์ได้อย่างเป็นสุข และด้านจิตใจ รู้จักเหตุผล มีวินัย คุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสมและดีงามแล้ว ทัศนคติทางบวกจะเป็นที่เกิดขึ้นจากผู้ได้รับการศึกษารอบด้านทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวแล้ว ผู้ที่มีทัศนคติทางบวกจะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกและแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นที่พึงประสงค์ของสังคมโดยส่วนรวม มีจิตใจกว้างขวาง ไม่ทำตนต่อต้านหรือถดถอยหนีสังคม มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเหตุผลยอมรับกฎ กติกาของสังคมที่ได้กำหนดขึ้น และปฏิบัติด้วยความจริงใจ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับและการพบความคิดเห็นของส่วนรวม เห็นความสำคัญและคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้ความร่วมมือร่วมใจต่อการปฏิบัติภารกิจของส่วนรวมให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เป็นผู้ที่มีความสามารถควบคุมจิตใจและมีวินัยในตนเอง ออกกำลังกายและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีงามของสังคม

ตลอดจนสามารถดำเนินการอบรม สั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3. ความสามารถในการปรับตัว (adaptability) ในองค์กรต่าง ๆ จะประกอบด้วย “คน” และ “งาน” โรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรทางการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ย่อมประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ครู อาจารย์ นักเรียน และนักการภารโรง ทำให้เกิดการเรียนการสอนอย่างสมบูรณ์ การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้น โรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนจะต้องสอดคล้องและทันสมัยทันกับความเจริญก้าวหน้า และความเปลี่ยนแปลง นโยบายของโรงเรียนไม่ควรยึดตายตัวจนเปลี่ยนแปลงไม่ได้จะทำให้ล้าสมัย ในขณะเดียวกันจะต้องสามารถปรับตัวให้ทันสมัยทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน ควรมีนวัตกรรมและสื่อการสอนใหม่ ๆ มีการค้นคว้าและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ การสอนอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด ร่มรื่น เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ และเกิดบรรยากาศการเรียนรู้

ผู้บริหารและครู จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญต่อการปรับตัวไม่หยุดนิ่ง ต้องพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กร รูปแบบการบริหารงาน และการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและครูต้องเป็นนักพัฒนา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์วิธีการสอนที่เหมาะสม ครูต้องสร้างกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทั้งเนื้อหาวิชาและคุณธรรม จริยธรรม มากกว่าที่จะบอกความรู้หรือสอนหนังสือแบบธรรมดา เพราะวิธีการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนจะเป็นวิธีการที่ติดตัวนักเรียนซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้ต่อการประกอบอาชีพและพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน (internal solving problems) องค์กรต่าง ๆ หรือโรงเรียนย่อมมีรูปแบบในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การกำหนดรูปแบบการบริหารงานภายในโรงเรียนนั้น แต่ละโรงเรียนจะมีการกำหนดรูปแบบให้เหมาะสมกับขนาดและภารกิจของโรงเรียน แต่ไม่ว่าจะมีรูปแบบการบริหารแบบใดก็ตามระบบในการทำงานของโรงเรียน ย่อมประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ เป้าหมาย คือ การมุ่งถึงความสำเร็จสูงสุดที่เกิดจากการทำงาน บทบาทหน้าที่ เป็นส่วนประกอบรองลงมาเพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด การประสานงาน เป็นแนวทางของความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน และเกิดความเรียบร้อย และ กิจกรรม คือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย การจัดการ

ศึกษาในโรงเรียน เป็นการสร้างคนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคคลตามแนวทางที่เหมาะสม การบริหารและการจัดการในโรงเรียนจึงควรมีความยืดหยุ่นพอสมควร นับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร ควรปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพของบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ การจัดวิชาต่าง ๆ สำหรับการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร ควรจัดให้เพียงพอและหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และ ความถนัดของนักเรียน จะช่วยเป็นแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ การปรับตัว บุคลิกภาพของนักเรียน ได้อย่างเหมาะสม กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ บางเรื่องเป็นสิ่งที่ล้าสมัยไม่ทันกับสภาพปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการนั้น ผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญยิ่ง ในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความราบรื่น เรียบร้อย และเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารจึง ควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมไม่ควรใช้อำนาจหน้าที่ในทางเผด็จการ ไม่สมควรยึดกฎระเบียบโดยเคร่งครัด สิ่งใดที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานควรจะมีการยืดหยุ่นบ้าง แต่ไม่เสียประโยชน์หรือ เป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่สร้างความไว้วางใจให้กับผู้ร่วมงานให้การยอมรับและ มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีงามกับผู้ร่วมงาน ไม่ควรวางตัวเป็นผู้บังคับบัญชา แต่ควรวางตัวเสมือนเพื่อนร่วมงาน เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างซึ่งกันและกัน ควรมี การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การยกย่องชมเชยหรือให้รางวัล ในบางโอกาส พยายามสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เกิดความเป็นมิตร ให้ความร่วมมือร่วมใจ แก่บุคลากรทุกฝ่าย ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผลในโรงเรียนได้

ประสิทธิผลขององค์กร ประสิทธิผลขององค์กร เป็นลักษณะที่องค์กรสามารถ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ องค์กรจะมีประสิทธิผล ต่อเมื่อ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขจนเป็นที่พอใจ และผลลัพธ์ (Results) ขององค์กรใกล้เคียงกันกับเป้าหมายขององค์กรหรือสูงกว่า ประสิทธิผลขององค์กร หมายถึง สมรรถนะขององค์กรในการที่จะอยู่รอดปรับตัว รักษาภาพและเติบโต ไม่ว่าองค์กรนั้นจะมี หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติประการใด ความมีประสิทธิภาพขององค์กร เป็นความสามารถขององค์กร ในฐานะที่เป็นระบบสังคมหนึ่ง ในการดำเนินการบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์โดยไม่ก่อให้เกิดผล เสียหายต่อวิธีการดำเนินการและทรัพยากรขององค์กร ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิด ขึ้นในองค์กรได้เหมาะสม นอกจากนี้ประสิทธิผลขององค์กรอาจหมายถึง ความสามารถของ องค์กรในการแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ทรัพยากรที่หาได้ยากและมีคุณค่า ซึ่งนำไปสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรได้

จากแนวความคิดของการประเมินประสิทธิผลขององค์กรข้างต้น ทำให้เห็นว่า ประสิทธิผลองค์กร ควรพิจารณาประสิทธิผลโดยใช้เกณฑ์หลายอย่าง ทั้งนี้เพราะการประเมิน

โดยใช้เกณฑ์เดียว เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ และการวัดความสามารถในการผลิต ไม่สามารถที่จะแสดงถึงประสิทธิผลขององค์การได้ทั้งหมด แต่การที่จะใช้เกณฑ์ใดในการประเมินประสิทธิผลขององค์การควรคำนึงความเหมาะสม ทั้งนี้เพราะเกณฑ์วัดมีหลายประเภท เกณฑ์บางอย่างเหมาะสมที่จะใช้วัดเฉพาะองค์การบางอย่าง เช่น องค์การธุรกิจ เกณฑ์บางอย่างจะใช้วัดได้เหมาะสมในเวลาหนึ่งและไม่สามารถใช้วัดในเวลาต่อมา

ประสิทธิผลของโรงเรียน โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่สำคัญในการผลิตบุคลากร ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาประเทศ โรงเรียนจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลได้ตรงตามเป้าหมายจนเป็นที่เชื่อถือของชุมชนได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญคือ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองจะยึดปัจจัยนี้เป็นหลักในการเลือกโรงเรียนตามทัศนะต่าง ๆ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของประสิทธิผลของโรงเรียนตามทัศนะต่าง ๆ ไว้ อาทิเช่น ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้สำเร็จด้วยดีโดยที่ผู้นำใช้ความสามารถของใจผู้ได้บังคับบัญชาให้มาทำงานอย่างเสียสละในขณะเดียวกันผู้นำก็จะทำหน้าที่ประสานงานด้านการจัดการศึกษาให้ได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด

ประสิทธิผลการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้นำของโรงเรียนใช้ความสามารถในการแยกแยะ การบริหารการจัดการศึกษาและการใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Steers, 1976, หน้า 55, ถวิล เกื้อกูลวงศ์, 2530, หน้า 245 อ้างอิงจาก Reddin, 1976, Bernard, 1966, p. 20)

ประสิทธิผลการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้นำทางการศึกษาสามารถบริหารและจัดการโรงเรียน โดยอาศัยหลัก 4 ประการคือ การปรับตัว (adaptation) การบรรลุเป้าหมาย (goal achievement) การบูรณาการ (integration) และการคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบค่านิยม จนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ (Hoy & Miskel, 1991, pp. 82-383, citing Campbell, 1977, pp. 36-39)

ประสิทธิผลการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารการศึกษาสามารถใช้ภาวะผู้นำเป็นจุดศูนย์รวมในการจัดการศึกษา ทำให้ครูและนักเรียนเกิดความพึงพอใจ ยังผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Hoy & Miskel, 1991, p. 51)

จากความหมายและแนวความคิดของประสิทธิผลของโรงเรียนตามที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้นำ ผู้บริหาร สามารถบริหารและจัดการในโรงเรียนโดยอาศัยหลักการปรับตัวให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย และมีความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียน การประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น สามารถกระทำได้หลายแนวทาง แต่แนวทางที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การประเมินโดยใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ เพราะสามารถวัดได้ครอบคลุมตัวแปรมากกว่า ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ยึดแนวคิดของ มอท์ (Mott, 1972 citing Hoy & Miskel, 1991 p. 398) ทั้งนี้เพราะมอท์ได้บูรณาการแนวความคิดทั้งในแง่ของเป้าหมายและระบบทรัพยากร โดยนำปัจจัยที่สำคัญต่าง ๆ มาพิจารณา ได้แก่ ความสามารถในการผลิตโดยดูจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งสรุปได้ว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผล พิจารณาได้จากตัวบ่งชี้สี่ประการคือ (1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก (3) ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และ (4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน สำหรับการสร้างเครื่องมือวัดประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนา และปรับปรุงจากเครื่องมือวัดประสิทธิผลของวิทยาลัยของมอท์ ใช้วัดประสิทธิผลของโรงเรียน จากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่ครอบคลุมประสิทธิผลของโรงเรียน 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน

การบริหารและการจัดการทั้งภาคธุรกิจและราชการ ย่อมคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร เป็นสำคัญ การจัดการศึกษาของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็มุ่งหวังให้การจัดการศึกษาของชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ เพื่อเป็นการพัฒนาคนในชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งให้ได้รับการศึกษา เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โรงเรียนในฐานะหน่วยงานปฏิบัติในการผลิตคนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ผลผลิตที่ได้รับคือผู้เรียน ได้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ สนองความต้องการเดิมตามหลักสูตรที่กำหนด รวมทั้งได้มีการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณภาพจริยธรรม หากโรงเรียนสามารถดำเนินการ บริหารจัดการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ถือได้ว่า โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิผลในการดำเนินการ กษมา วรวรรณ ณ ออยุธยา (2537, หน้า 3) ได้ชี้ให้เห็นถึงประสิทธิผลในการจัดระบบการศึกษาของโรงเรียนนั้น ไม่ได้หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังรวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่พึงประสงค์ได้แก่ ตัวบ่อน ลักษณะของนักเรียน ลักษณะของครูอาจารย์ และกระบวนการเรียนการสอน และยังได้สรุปว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น เกิดจากการจัดการศึกษาอย่างมี

ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียนมาจากคุณภาพหลายด้าน ซึ่งในปัจจุบันได้จัดทำมาตรฐานกลางขึ้นจากของคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ และที่ต้องเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ก็คือ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่กรมสามัญศึกษา จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางไว้ให้สถานศึกษาใช้ประกอบการจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยหาญ, 2544, หน้า 26)

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นว่ามาตรฐานคุณภาพการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลของโรงเรียนเพราะต้องนำมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มากำหนดเป็นกรอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีกรอบคุณภาพการศึกษาแล้ว ก็จะพัฒนาการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

สถานภาพของบุคลากร ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออก โดยแบ่งสถานภาพของผู้บริหารออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน ของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันตามที่

อุทัย บุญประเสริฐ (2538, อ้างอิงจาก นเรศ สวัสดิ์, 2541, หน้า 65) กล่าวว่า ทีมงานจะมีประสิทธิภาพสูงได้ ทุกคนในทีมงานจะต้องมีความคิด มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน เพราะความคิดและทัศนคติมีอิทธิพลต่อการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน

นอกจากนี้ ประเสริฐ อยู่ตระกูล (2533, หน้า 173) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูต่อการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีความเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนครูมีความเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ดวงจิต แก้วอุบล (2538, หน้า 75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏ ระดับประถมศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของ

ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏ ระดับประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารซึ่งแตกต่างกัน ด้านวุฒิ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า สถานภาพของบุคลากรที่แตกต่างย่อมส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างกัน

บุคลิกภาพของบุคลากร ในการศึกษาครั้งนี้ถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพ การศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย แบ่งบุคลิกภาพของบุคลากรออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ซึ่ง แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน ของแต่ละบุคคลแต่ละบุคลิกย่อมแตกต่างกัน

เฟรดแมน และ อัลเมอร์ (Friedman & Ulmer, 1984, p. 81) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี จากผู้นำในอาชีพต่าง ๆ ของชาติต่าง ๆ จำนวน 106 คน พบว่า ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 61 และผู้นำที่มีบุคลิกภาพแบบ บี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 39 ซึ่ง Friedman & Ulmer (1984, p. 31) ได้นิยามของบุคลิกทั้ง 2 แบบ ไว้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบ เอ ได้แก่ บุคคลที่ดิ้นรน ขวนขวายอยู่ตลอดเวลา พยายามที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น หรือมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น โดยพยายามใช้เวลาให้น้อยลง ซึ่งบ่อยครั้งที่ขัดต่อความเป็นจริงและมโนคติของคนอื่น ผู้นำที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะถูกรอบงำด้วยความรู้สึกที่ไม่มั่นคงปลอดภัย หรือความก้าวร้าวเกินเหตุ หรือทั้งสองอย่าง ซึ่งความรู้สึกไม่ปลอดภัย เชฟเฟอร์ (Schafer, 1992, ย. 146, citing Fondtana & others, 1990) ชี้ให้เห็นว่าทำไมผู้นำที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จึงดิ้นรนขวนขวายอยู่ตลอดเวลาไม่มีวันสิ้นสุด เหตุผลสำคัญก็คือพวกเขาจำต้องทนกับสภาพที่ไม่มั่นคงต่อตนเอง ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย ดังนั้นเขาจึงรู้สึกเหมือนถูกบังคับให้เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ในสายตาของเขามักรู้สึกขาดหรือไม่เพียงพออยู่เสมอ ผู้ที่รู้สึกขาดหรือไม่เพียงพออย่างเห็นได้ชัดเจน มักเป็นผู้ที่ชอบเอ่ยอ้างถึงตนเองเสมอในขณะสนทนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพยายามดิ้นรนขวนขวายต่อไป ทั้งนี้เพื่อป้องกันตนเอง หรือเพื่อเพิ่มพูนความนับถือตนเองความนับถือตนเองเป็นผลสืบเนื่องมาจากความคาดหวังในตนเองและความสำเร็จที่เขาได้รับ บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ มักคาดหวังในตนเองสูงเกินจริง ดังนั้นเขาจึงมักตำหนิตนเองและรู้สึกถูกกระตุ้นโดยการทำงานมากขึ้น เพื่อจะได้รับการมากขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง ส่วนความก้าวร้าวเกินเหตุ เฟรดแมน และ อัลเมอร์ (Friedman & Ulmer, 1984, p. 33) ให้ความเห็นว่า เพื่อที่จะให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่สูง ความก้าวร้าวที่เกินเหตุรวมทั้งความต้องการที่จะเป็นหนึ่งตลอดจึงเกิดขึ้น เขาจะไม่ค่อยคำนึงถึงความรู้สึกหรือสิทธิของผู้อื่น ความก้าวร้าวมักเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก บางครั้งแสดงออกในการเล่นและนิสัยในการอยู่ร่วม

ในสังคมของเด็กเล็ก ๆ โดยปกติความรู้สึกไม่นับถือตนเองและภาวะที่รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยมักเกิดขึ้นพร้อมกับลักษณะที่ก้าวร้าวนี้แม่จะอยู่ในวัยเด็ก เซฟเฟอร์ (Schafer, 1992, p. 147) กล่าวว่าเนื่องจากบุคลิกภาพแบบ เอ จะรู้สึกไม่สมหวังในการดิ้นรนชวนขวายอย่างไม่หยุดหย่อนของตนเอง จึงยังทำลายความนับถือตนเอง และเขาจะดิ้นรนชวนขวายมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เขามีความก้าวร้าวมากขึ้น Robbins (1983, หน้า 96) ได้แสดงให้เห็นถึงนิสัยที่เด่นชัดของบุคลิกภาพแบบ เอ ดังนี้ (1) เคลื่อนไหวเร็ว เดินเร็ว กินเร็ว (2) ใจร้อนกับเหตุการณ์ต่าง ๆ (3) มักคิดและทำในสองสิ่งหรือมากกว่าในเวลาเดียวกัน (4) ดิ้นรนชวนขวายในการต่อสู้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไม่มีเวลาว่าง (5) ยึดติดอยู่กับจำนวนความสำเร็จจะถูกวัดด้วยสิ่งที่เขาได้ทำตามความต้องการ

สรุปได้ว่าบุคลากรที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ดิ้นรนชวนขวายอยู่ตลอดเวลา
2. มีความพยายามที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งต่าง ๆ หรือมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น
3. พยายามใช้เวลาให้น้อยลงและเร่งรีบต่อการกระทำสิ่งต่าง ๆ
4. มีความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยและขาดความนับถือตนเอง
5. มีความก้าวร้าวเกินเหตุและรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ตลอด
6. พยายามทำตามกฎเกณฑ์หรือพันธะต่าง ๆ ให้ได้มากขึ้น
7. พยายามที่จะทำงานมากกว่าหนึ่ง อย่างในเวลาเดียวกัน
8. วัดความสำเร็จด้วยปริมาณ

บุคลิกภาพแบบ บี เฟรดแมน และ อัลเมอร์ (Friedman & Ulmer, 1984, p. 71) ชี้ให้เห็นว่าภาพพจน์ของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ บี ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบ บี มีชีวิตน่าเบื่อหน่ายหรือคิดอย่างตูดูกว่าความตื่นเต้นของคนกลุ่มนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในชีวิตอย่างเล็กน้อยเท่านั้น เช่น การเปลี่ยนแปลงเส้นทางขับรถไปทำงาน หรือการเปลี่ยนรายการโทรทัศน์ที่ดูในเวลาเย็น เป็นต้น แต่แท้ที่จริงแล้วบุคลิกภาพแบบ บี จำนวนมากที่ดำรงชีวิตอย่างวิเศษ สามารถชื่นชมความสวยงาม ความรัก ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นโอกาสที่เขาจะพบประสบการณ์ที่น่าพิศวงมากมาย เช่น การที่กล้วยไม้ที่เขาเลี้ยงมาออกดอก หลานของเขาอ้อแอ้ประ โยคแรก บุคลิกภาพแบบ เอ จะพูดอย่างออกรสชาติ แต่บุคลิกภาพแบบ บี จะทำสิ่งที่น่าพิศพอใจ เซฟเฟอร์ (Schafer, 1992, p. 152) กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบ บี เป็นไม่อนาทรเรื่องเวลา บางครั้งเท่านั้นที่พวกเขาจะเร่งรีบ พวกเขารับผิดชอบต่อเวลาและฉลาดในการใช้เวลา เขาใช้เวลาของแต่ละวันโดยปราศจากความเร่งร้อน พวกเขารับผิดชอบต่อเวลาอย่างมีคุณค่า จะมองการณ์ไกลในกิจกรรมที่ตนทำ วางแผนในปฏิทินมากกว่าดูนาฬิกาและวินาทีจากเข็มนาฬิกา มีความมั่นคง จะไม่ติดตามในทุก ๆ จุด หรือการขีดเส้นตาย มีความประนีประนอม ยอม

รับผู้อื่น อีกประการหนึ่งคนที่มีความบุคลิกภาพแบบ บี มีความรู้สึกนับถือตนเอง ซึ่ง เชฟเฟอร์ (Schafer, 1992, p. 152) ยังกล่าวอีกว่า บุคลิกภาพแบบ บี มีความนับถือตนเองอย่างเพียงพอ ได้รับสิ่งที่ยิ่งใหญ่จากการไม่มีเงื่อนไขในความรักและความชื่นชมไม่ต้องการที่จะเอาชนะในสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่สิ้นสุด แต่ไม่ได้หมายความว่า ผู้ที่มีความบุคลิกภาพแบบ บี ไม่มีแรงบันดาลใจในความสำเร็จหรือไม่ทำงานหนัก แต่ว่าผู้ที่มีความบุคลิกภาพแบบ บี จะรู้สึกสงบสุขในผลงานที่ได้ทำสำเร็จ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในสุขภาพร่างกาย ตลอดจนความสามารถของตนเอง ผู้ที่มีความบุคลิกภาพแบบ บี ให้และรับความรักความชื่นชมจากทุก ๆ คนที่ใกล้ชิด เนื่องจากความนับถือตนเองของเขา นอกจากนี้ โรบินส์ (Robbins, 1983, p. 96) ยังได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของผู้ที่มีความบุคลิกภาพแบบ บี ไว้ดังนี้

1. ไม่เคยเอาชนะกับความเร่งรีบ
2. ไม่ต้องการแสดงออกหรือโต้แย้งในสิ่งที่เขาได้กระทำหรือกระทำสำเร็จลงไป

นอกจากว่าจำเป็นต้องแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ของเขา

3. มีความสนุกสนานและผ่อนคลาย
4. ไม่มีความรู้สึกลัวที่จะหยุดพัก

สรุปได้ว่า บุคลากรที่มีความบุคลิกภาพแบบ บี จะมีนิสัยและพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับบุคคลที่มีความบุคลิกภาพแบบ เอ

ขนาดของโรงเรียน

ประเสริฐ อยู่ตระกูล (2533, หน้า 173) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่าการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีปัญหาการดำเนินงานวิชาการอยู่ในระดับกลาง และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาในการดำเนินงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ส่วนงานวิจัยของ วัชร เบ้าแดง (2529, หน้า 120-121) เรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกัน โดยพบว่าโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนด้านการจัดการและการพัฒนาบุคลากรตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่าโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก ในขณะที่ด้านการจัดซื้อการเรียนการสอน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาด

กลางแตกต่างจากโรงเรียนเล็ก โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และ โรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก และด้านการประเมินผลตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครู พบว่าโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก

งานวิจัยของ สายใจ ศรีดี (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สนับสนุนการบริหารคุณภาพกับสุขภาพองค์กร พบว่า องค์ประกอบที่สนับสนุนการบริหารคุณภาพ โรงเรียนเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกัน โดยองค์ประกอบที่สนับสนุนการบริหารคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กสูงกว่าขนาดใหญ่และขนาดกลาง

อุดม เอี่ยมสะอาด (2528, หน้า 152-153) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ปฏิบัติงานด้านธุรการและการเงินมากกว่างานบุคลากร งานวิชาการ งานบริการด้านต่าง ๆ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกียรติ หิรัญกาญจน์ (2534, หน้า 145) วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นองค์ประกอบการนิเทศภายใน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นองค์ประกอบกระบวนการนิเทศภายใน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสิทธิ์ เหมสุวรรณ (2535, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

วินัย รัตนพันธ์ (2536, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย

พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติจริงโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่ควรปฏิบัติ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันปฏิบัติงานจริงโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประกอบ บุญรอด (2537, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแตกต่างด้านขนาดโรงเรียนทั้งโดยส่วนรวมและแต่ละองค์ประกอบ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผล และคุณภาพในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ย่อมจัดกิจกรรมและวิธีการพัฒนา งานด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ด้านหลักสูตรและสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ งบประมาณ ด้านชุมชน ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยต่าง ๆ ในการสนับสนุนโรงเรียนแต่ละขนาด เช่น ทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ บุคลากร ซึ่งการจัดการของโรงเรียนแต่ละขนาดย่อมแตกต่างกัน อันเป็นผลให้คุณภาพของโรงเรียนแต่ละขนาด มีความแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน จึงนำขนาดของโรงเรียนมาเป็นตัวแปรต้นสำหรับในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน

วันชัย ศิริชนะ(2537) กล่าวว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอีกทั้งยังเป็นวิธีดำเนินการต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพ ซึ่งกรรมวิธีต่าง ๆ เหล่านั้นจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกันโดยตลอด

อุทัย ดุลยเกษม (2541) กล่าวว่าไว้ว่า การเคลื่อนไหวที่จะให้มีการประกันคุณภาพการศึกษานี้เป็นเรื่องที่น่าสนับสนุน แต่สิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนก่อนดำเนินการมีอยู่อย่างน้อยสอง ประการ คือ

ประการแรก เราต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าคุณภาพการศึกษาคืออะไร มีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นคุณภาพการศึกษา ถ้ายังตอบกันไม่ได้ว่าคุณภาพการศึกษาคืออะไร การคิดหาวิธีการประกันคุณภาพย่อมเป็นไปได้ไม่ได้

ประการที่สอง จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า การควบคุมคุณภาพหรือประกันคุณภาพของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นย่อมมีเบื้องหน้าเบื้องหลัง หรือมีที่มาที่ไปอย่างไร และควรพิจารณาว่าเงื่อนไขต่าง ๆ อันเป็นการทำให้เกิดการประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการประกันคุณภาพการศึกษาได้จริงหรือไม่เพียงไร

อมรวิรัช นาครทรรพ (2540) กล่าวว่าในรายงานการวิจัยเรื่องกระแสแห่งคุณภาพว่า ในกรณีของประเทศไทยเรานั้นคงหนีภาวะเช่นนี้ไม่พ้นเช่นกัน ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ ผลักเรามาจากการเป็นเศรษฐกิจใหม่ไปเป็นยาจกคนเกิดอีกครั้งหนึ่ง แต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องรู้จักฉลาดใช้ ฉลาดลงทุนในการพัฒนาสังคมทุก ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการศึกษาและเช่นกัน ในกระบวนการฉลาดใช้นี้เราคงไม่อาจประนีประนอมเรื่องคุณภาพการศึกษาได้ ในทางตรงข้ามเรากลับจะต้องยิ่งเข้มงวดเรื่องคุณภาพการศึกษายิ่งขึ้น เพราะนั่นเป็นหนทางหรือวิถีทางเดียวที่เราจะได้กำลังคนมาช่วยกอบกู้วิกฤตการณ์ของบ้านเมืองในระยะยาว

ในหลาย ๆ ประเทศการสร้างศรัทธาของประชาชน หรือการหลีกเลี่ยงวิกฤตแห่งศรัทธาของประชาชนแสดงออกมาในหลาย ๆ รูปแบบ และแบบหนึ่งที่ชัดเจนก็คือ การประกาศตัวเรื่องการประกันคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม ให้ประชาชนรับรู้รับทราบอย่างกว้างขวาง ถึงขั้นนี้แล้วสถาบันที่อยู่ท้ายแถวและไม่เร่งปรับปรุงเรื่องการประกันคุณภาพของตนเองก็อย่างหวังเลยว่าจะได้รับการทำนุบำรุงรักษาหรือเยียวยาจากสังคม หากเพิกเฉยคู่คยกับเรื่องคุณภาพการศึกษา ก็มีแต่จะถูกสังคมหันหลังให้เท่านั้น เพราะการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีเท่านั้น จะเป็นเครื่องเรียกร้องศรัทธาจากประชาชน สถาบันที่เร่งรัดจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นรูปธรรมก่อนหน้าใคร ๆ ก็น่าจะมีโอกาสวางรากฐานและวางสู่ทางการพัฒนาสถาบัน การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการได้ดีกว่า ใคร ๆ ด้วย ทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ ต้องร่วมกันพัฒนาเทคนิคการประเมินผลการศึกษา ตลอดจนระบบสารสนเทศการศึกษาที่ทันสมัยเป็นเครือข่าย เพื่อรองรับการให้ดัชนีข่าวสาร และข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการประกันคุณภาพด้วยการพัฒนาแบบสอบมาตรฐานเพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและบัณฑิต เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ (outcome) ของการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นข้อมูลสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยคณะวิจัยคัดเลือกโรงเรียนที่มีคุณภาพมาเป็นโรงเรียนตัวอย่างในการศึกษาจำนวนสองโรงเรียน

พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน คือ (1) ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีบุคลิกภาพของผู้นำในการบริหารงาน (2) ครูเป็นผู้มีความรอบรู้มีประสบการณ์ มีเจตคติต่ออาชีพครูในทางที่ดีและมีคุณลักษณะแบบอย่างที่เหมาะสมกับความเป็นครู (3) นักเรียนและผู้ปกครอง (4) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ ศรีลาพัฒน์ (2536) ได้ศึกษาเชิงคุณลักษณะเกี่ยวกับการจัดระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมีสอง ประการ คือ ปัจจัยหลักที่มีผลต่อคุณภาพการมัธยมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านครูอาจารย์ ปัจจัยด้านคุณภาพการเรียนการสอน ปัจจัยด้านสื่อการสอน และปัจจัยด้านชุมชนและนักเรียน ปัจจัยรองที่มีผลทางอ้อมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านความพร้อมของโรงเรียน ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน ปัจจัยเกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชน ปัจจัยด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน และปัจจัยด้านการนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยเสนอว่า การพัฒนาคุณภาพต้องอาศัยทั้งปัจจัยหลักและปัจจัยรองและมีกระบวนการทำงานเชิงระบบเป็นขั้นตอน ในการปฏิบัติงานมีการติดตามและตรวจสอบเป็นระยะ

ทองสุข มั่นตราพร และคณะ (2539) ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2538 จังหวัดขอนแก่น ปรากฏว่าในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษาและพลานามัย นักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่านักเรียนทุกสังกัดในจังหวัด และมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับเขตการศึกษา นักเรียนส่วนมากมีระดับคุณภาพชั้นปรับปรุง สำหรับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษต่ำกว่าทุกรายวิชา และต่ำกว่าระดับประเทศ นักเรียนส่วนมากมีคุณภาพในระดับปรับปรุง

อำรุง จันทวานิช (2523) ได้ศึกษาองค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ องค์ประกอบด้านครู องค์ประกอบด้านโรงเรียน องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน และองค์ประกอบด้านตัวนักเรียน

จำรัส นองมาก (2538, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเอกชน : แนวทางพัฒนาเพื่อเสริมบทบาทการแบ่งเบาภาระของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและวิธีการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นที่มั่นใจของผู้ปกครองที่รับบริการและรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องดำเนินการในลักษณะของการรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามแนวสากล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาปีการศึกษา 2538 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน และภารกิจหลักในหน่วยงานหลัก ได้แก่ งานกิจการนักเรียนผ่านเกณฑ์ มาตรฐานมากที่สุด งานวิชาการผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้อยที่สุด ส่วนงานอื่น ๆ ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน

เพ็ญธนา วรหะกิจ (2541, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการบริหารงานอาคารสถานที่ ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียน ขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและองค์ประกอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

มาลินี ขวาลไพบูลย์ (2534) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมี 9 ปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุน การควบคุม การนิเทศ ความชัดเจน ของบทบาทและเป้าหมาย การมีทักษะอย่างเพียงพอ การปกครองโรงเรียนและขนาดของทีมงาน และขอบข่ายของการจัดการ โดยลำดับมีความสำคัญเรียงตามลำดับดังกล่าว ซึ่งสามารถทำนาย ประสิทธิภาพของโรงเรียนได้ร้อยละ 60.61

เปรมสุริย์ เชื้อมทอง (2536, หน้า 297) ศึกษาเรื่อง จิตลักษณะของผู้บริหารและสถาน การณ์ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนและ โรงเรียนมัธยมศึกษา 2 ขนาด คือ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 1 เขต 5 เขต 6 และ เขต 12 ซึ่งได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัลกลุ่มละ 30 คน รวมทั้งหมด 240 คน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลของกลุ่มขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก (2) โครงสร้างของงาน และ (3) อำนาจในตำแหน่งผู้นำ

งานวิจัยต่างประเทศ

สปาร์ค (Sparks, 1960, p. 3606) วิจัยเรื่อง ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารในระดับไฮสกูล ใน รัฐเคนตักกี สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้บริหารที่ประสบการณสูง ขนาดใหญ่ มีความเข้าใจในการบริหาร งานได้ดีกว่าผู้บริหาร โรงเรียนที่ประสบการณน้อย

คัลลาร์ด (Callard, 1979, pp. 563 – A) ได้ศึกษาผลของการเพิ่มความคาดหวังของบิดา มารดาต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน พบว่า ผู้บริหารมุ่งเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ

นักเรียน จะต้องสร้างความเข้าใจกับบิดามารดา และต้องยอมรับว่าความคาดหวังของบิดามารดา ต่อความสำเร็จการศึกษาของนักเรียน สัมพันธ์กับการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

สวาเฟลท (Lwaflet, 1980 , อ้างอิงจาก จำรัส นองมาก, 2538, หน้า 10) ได้วิจัยเกี่ยวกับ มาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนในแต่ละระดับเพื่อใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียนถือปฏิบัติและ ประเมินคุณภาพ ในการรับรองคุณภาพการศึกษาจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ได้แก่ จุด มุ่งหมาย องค์กรการบริหาร บริหารนักเรียน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โปรแกรม เสริมหลักสูตร บุคลากร อาคารสถานที่ และการเงิน

เฮอร์มันเนอร์ (Homer, 1985, pp. 2331-A) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยม ศึกษาจำนวน 40 โรงเรียนในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ตามแนวคิดของพาร์สัน คือ การปรับตัว การบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการ และการคงสภาพความสมบูรณ์ของระดับค่านิยม พบว่า การปรับตัว การบูรณาการ และการคงสภาพความสมบูรณ์ของระดับค่านิยม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงกับผลสัมฤทธิ์ใน การบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คอส และ โจฟิต (Cross & Joffit, 1997 อ้างอิงจาก นาคยา ปิณฑานนท์, 2543, หน้า 28) ได้ศึกษามาตรการการศึกษา ซึ่งให้เห็นว่ามาตรฐานที่มีคุณภาพเมื่อนำมาเชื่อมโยงกับการประเมินที่ มีความหมาย สามารถช่วยเหลือให้เกิดระบบการศึกษาที่มีคุณภาพขึ้นได้ อย่างไรก็ตามการมีมาตรฐานเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับปรุงการศึกษาขึ้นพื้นฐาน ก็มีได้หมายความว่าผู้เรียนทุกคนสามารถ ไปถึงมาตรฐานได้ทันทีทุกคน แต่ก็ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาให้มีความหมายและทำ ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ชิฟเพนกรอเวอร์ (Shippengrover, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรกับการปรับปรุงโรงเรียนที่ได้รับรางวัล New York State Excelsior Award ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในเรื่องปรัชญาการปรับปรุงคุณภาพแบบการบริหาร แบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กร ปรากฏว่า ในเกณฑ์การให้รางวัล ได้แก่การวางแผนยุทธศาสตร์ การใช้ภาวะผู้นำในการปรับปรุงคุณภาพ การเสริมแรงบุคลากร และการให้ความสนใจกับผู้รับ บริการ

บราโว (Bravo, 1995) ได้วิจัยเรื่อง การนำการบริหารแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กร มาใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ใช้การบริหารแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้ง องค์กร การมีการใช้เวลาในการวางแผนงาน ความรับผิดชอบต่อการสอน และการพัฒนาบุคลากร เป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิผลในการเพิ่มคุณภาพงานอย่างชัดเจน ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้ใช้การบริหาร แบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กรนั้น พบว่า กิจกรรมที่จะกระทำอย่างชัดเจนคือ การสอน การร่วมกัน ตัดสินใจ และทักษะการคิด ผู้วิจัย พบว่า ครู โรงเรียนมัธยมศึกษายอมรับปรัชญาการบริหารแบบ

มุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์การ เมื่อมีการนำเอาการบริหารแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์การไปใช้ใน
โรงเรียน